

N:o 39.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Mars 1886, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

I sista momentet af § 23 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, sådant detta lagrum lyder enligt kungörelsen den 30 Oktober 1868, stadgas: »Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.»

Under anförande att detta stadgande vore otydligt och derigenom föranledt meningsskiljaktigheter i afseende å dess rätta tolkning, föreslog en motionär vid 1884 års riksdag ett tillägg till paragrafen af innehåll, bland annat, att hälften af ledamöternes antal eller, om detta icke vore jemnt, det antal, som vore närmast under hälften, skulle utträda efter lottning vid slutet af andra året från det den föreslagna förordningen vunnit tillämpning, samt att om ledamot afginge under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, fyllnadsval skulle anställas och den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

I sitt öfver detta förslag afgifna Utlåtande, N:o 16, förklarade Lag-Utskottet sig finna det nu gällande stadgandet innebära, att när ledamot af kyrko- eller skolråd afgår, innan hans tjänstgöringstid är ute, samt till följd deraf nytt val anställles, detta skall afse icke återstoden af nämnda tid, utan de nästpåföljande fyra åren; och tillade

Utskottet vidare: »Der en sådan tolkning af författningen vunnit en något längre tids tillämpning, torde det icke ofta, om någonsin, inträffa, att, såsom motionären anmärker kunde blifva fallet, alla ledamöterna afginge på en gång, hvarigenom naturligen vederbörlig kontinuitet i ärendenas handläggning skulle gå förlorad.»

Denna fråga har vid innevarande riksdag återupptagits af Herr *E. Hammarlund*, som uti en inom Andra Kammaren afgifven och af Kammaren till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 134, föreslagit att Riksdagen må för sin del besluta sådant tillägg till ifrågavarande §, att i regeln blott halfva antalet ledamöter i kyrko- och skolråden komme att afgå på en gång.

Efter att hafva erinrat om frågans behandling vid 1884 års riksdag, hänvisar motionären till ett af Kongl. Maj:t den 9 Oktober 1885 meddeladt utslag, hvaruti åt stadgandet i nämnda § gifvits den tolkning, att vid en ledamots afgang under tjenstgöringstiden den i hans ställe utsedde skulle tjenstgöra endast under den tid, som återstått för den afgangne. Härefter tillägger motionären: »Då dermed det enda skäl, som 1884 års Lag-Utskott anført för afslag å ofvan omförmälda motion förfallit, och då det sålunda mycket väl kan hända, att alla kyrko- och skolrådsledamöterna afgå på en gång, hvarigenom — såsom 1884 års Lag-Utskott sjelft riktigt anmärker — vederbörlig kontinuitet i ärendenas handläggning går förlorad, tillåter jag mig underställa 1886 års Lag-Utskott denna fråga. — Det torde vara öfverflödigt att erinra derom, att ej blott beträffande stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige och kommunalnämnd, utan ock i afseende på kyrko- och skolråd i Stockholms stad gäller det bestämda stadgande, att i regeln blott halfva antalet ledamöter afgår i sänder. — Att en sådan bestämmelse ej influtit i den allmänna kyrkostämmoförordningen är en brist, som det torde tillkomma Riksdagen att afhjelpa, synnerligast som ej så litet trassel och oreda uppstått genom det nuvarande stadgandet.»

Det af motionären åberopade utslaget har, enligt en från Ecklesiastikdepartementet meddelad bestyrkt afskrift, följande lydelse:

»Kongl. Maj:ts utslag på de besvär Kommendanten å Karlsborg, Öfversten i armén G. Lagerhjelm, Kaptenen O. Gyllenhammar och Kassören W. Röing i underdånighet anført deröfver, att,

sedan å kyrkostämma med Karlsborgs garnisonsförsamling den 30 December 1884 förrättats val af ledamöter i församlingens skolråd, dervid till ledamöter i skolrådet återvalts Kassören Bonstedt, Kaptenen Bratt och Majoren Norrman, samt, i stället för Kaptenen Gyllencreutz nyvalts förvaltaren Holmberg,

och klagandena häröfver hos Domkapitlet i Skara sig besvärat och anfört att — som Kaptenerna Gyllencreutz och Bratt valts till ledamöter i skolrådet, den förre i September och den senare i November 1883 samt Majoren Norrman i Januari 1884, men Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd stadgade, att ledamöter i kyrko- och skolråd skulle väljas för fyra års tid — de tre nämnda personernas befattningar såsom skolrådsledamöter ej vore lediga vid 1884 års slut och något val i deras ställe alltså ej bort anställas, i följd hvaraf klagandena yrkat valets upphäfvande, åtminstone i hvad anginge Kaptenen Bratts och Majoren Norrmans återväljande samt förvaltaren Holmbergs inväljande i stället för Kaptenen Gyllencreutz, samt att Majoren Norrman och Kaptenerna Bratt och Gyllencreutz måtte förklaras fortfarande vara skolrådsledamöter på grund af förut anställda valen,

så har Domkapitlet genom utslag den 5 sistlidne Juni sig utlåtitt, att enär Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 icke innehölle någon föreskrift för den händelse, att skolrådsledamot afginge under den bestämda tjenstgöringstiden af fyra år, men vigten af de uppgifter, som blifvit skolrådet ombetrodda, oundgängligen kräfde, att i denna händelse nytt val i den afgångnes ställe snarast möjligt anställdes, borde till ledning för sådant val tjena hvad i Kongl. förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad stadgades för det fall, att kommunal- eller stadsfullmäktig afginge under den bestämda tjenstgöringstiden, hvarom den förra förordningen i § 30 och den senare i § 31 innehölle, att, om fullmäktig afginge under den bestämda tjenstgöringstiden, fyllnadsval skulle anställas och den sålunda valde tjenstgöra under den tid, som för den afgångne återstätt; samt att på samma sätt borde förfaras i fråga om val af skolrådsledamöter, hvilket framginge ej mindre af stadgandet i kyrkostämmoförordningen, § 9, att vid den ordinarie kyrkostämman i December månad val borde anställas till de under kyrkostämman hörande befattningar, hvilka vid årets slut blefve lediga, än äfven af stadgandet i samma förordnings § 39, att räkenskaperna för skolans medel skulle afslutas med kalenderår, jemfördt med stadgandet i § 33 om skolrådsledamöternas gemensamma ansvarighet för af dem omhändertrafda medel, hvilka alla bestämmelser förutsatte, att skolrådsledamot

i regeln afginge vid kalenderårs slut, något som uppenbarligen förr eller senare skulle upphöra att vara händelsen, om, såsom de klagande yrkade, så snart en skolrådsledamot under tjänstgöringstiden afginge, ny ledamot valdes för fyra år; på grund hvaraf Domkapitlet pröfvade skäligt att, med underkännande af besvären, stadfästa det hållna valet;

deruti ändring är vorden sökt; öfver hvilka besvär vederbörande sig förklarat och Domkapitlet med infordradt underdånigt utlåtande inkommit; Gifvet Stockholms slott den 9 Oktober 1885.

Kongl. Maj:t har låtit handlingarne i detta mål Sig föredragas; och finner ej skäl att göra ändring i Domkapitlets utslag. Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länders.»

På sätt Lag-Utskottet redan vid 1884 års riksdag antydt, synes det, med afseende på vigten och beskaffenheten af de uppdrag, som blifvit åt kyrko- och skolråd anförtrödda, vara i hög grad önskligt, att ombyte af alla kyrko- eller skolrådets ledamöter ej må på en gång ske. Men med den tolkning af bestämmelsen i § 23 af kyrkostämmoförordningen, som genom ofvananförda utslag blifvit af den högsta administrativa myndigheten godkänd, kan ett sådant fullständigt ombyte af personalen i kyrko- eller skolrådet onekligen inträffa. Med hänsyn till denna tolkning anser derfor Utskottet, i likhet med motionären, en ändring af berörda paragraf i den af honom föreslagna rigtning vara behöflig, hvarvid jemväl, till förekommande af all tvekan om paragrafens rätta betydelse, torde böra stadgas, att den, som inväljes i stället för en under tjänstgöringstiden afgången ledamot, skall tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstår.

Vid formuleringen af ett förslag till författning i ämnet har Utskottet ansett detsamma böra affattas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med motsvarande föreskrifter om val af kommunal- och stadsfullmäktige i förordningarna om kommunalstyrelse på landet (§ 30) och i stad (§ 31); och får Utskottet sålunda hemställa,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Förordning

angående ändrad lydelse af § 23 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Häriigenom förordnas, att § 23 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, sådan denna

§ lyder i Kongl. kungörelsen den 30 Oktober 1868, skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 23.

Kyrkoherden, eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I skolrådet skall jemväl kyrkoherden, eller den hans embete förestår, vara ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild ständig prestman finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden eller den, som hans embete förvaltar, ej är i stämman tillstädes.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkivärddar samt så många i kyrkostämma valde, för gudsfruktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Till ledamöter i skolrådet eger församlingen likaledes att å kyrkostämma utse lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män.

Skolrådet väljer inom sig vice ordförande.

I så väl kyrkorådet som skolrådet må ledamöternas antal likväl, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid. *Hälften af antalet, eller om detta icke är jemnt, det antal, som är närmast under hälften, utträder dock efter lottning vid slutet af andra året ifrån det denna förordning vunnit tillämpning. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställles fyllnadsval, och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.*

Stockholm den 8 Mars 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
